

Proč se nehádat, ale debatovat? Stručné seznámení s debatou.

Debata je formálnější typ diskuse, při níž není cílem volně hovořit o nějakém tématu a/nebo v rámci rozhovoru propojit více různých názorů, ale využít konverzačních dovedností k nalezení argumentů pro, nebo proti nějaké tezi. Debatováním se účastníci učí základním dovednostem, například tomu, jak důkladně provést rešerši k tématu, jak prezentovat své stanovisko, jak naslouchat ostatním a jak při aktivně vedené konverzaci rychle přemýšlet.

Co vám debata může dát z hlediska osobního rozvoje:

Podle Aristotelovy Rétoriky má debatování 3 hlavní složky:

- **Logos:** Rozumí se jím správná argumentace, přičemž účastníci se debatováním učí, jak sestavit pádný argument.
- **Patos:** Rozumí se jím schopnost zaujmout publikum, přičemž účastníci se debatováním učí výmluvnosti a tomu, jak ty, k nimž promlouvají, přesvědčit emotivním apelem.
- **Étos:** Rozumí se jím získání důvěry, přičemž účastníci se debatováním učí, jak působit důvěryhodně tím, že budou vhodně připraveni a bude z nich vyzařovat jistota a autorita.

Debata představuje zajímavý a poutavý způsob, jak zdokonalit svůj důvtip a zrychlit své myšlení tím, že člověk svůj mozek cvičí v interpretaci informací a logickém vyvracení argumentů protistrany ve stanoveném čase. Pomůže vám také být jako řečník přesvědčivý i mimo rámec formální debaty a působit na své kolegy nebo nadřízené, které se snažíte přesvědčit, důvěryhodněji.

Co může debata dát společnosti:

Debata je přínosná i nad rámec formálního klání. Učit mladé lidi využívat určité debatní taktiky je prospěšné i z hlediska širších společenských souvislostí.

Jako příklady lze uvést třeba:

- Občané jsou s to klást kritické otázky a umí pregnančně vyjádřit své názory. Lidé se učí jeden druhému naslouchat a vedou zajímavější a konstruktivnější rozhovory.
- Kritické debaty o aktuálních společensko-politických otázkách přispívají ke komplexnímu politickému vzdělání.

Proč jsme si jako téma zvolili „Nehádat se, debatovat“:

Chceme vytvořit prostředí, v něm si lze vyměňovat názory, zkušenosti a diskutovat, a nikoliv se hádat, kdo má pravdu, a kdo ne. Filozofie debaty pro nás znamená, že se zaměřujeme na pádné a věcné argumenty a dosažení změny v širší společnosti spíše, než že bychom hráli na emoce s cílem přesvědčit druhé o svých osobních názorech. Ve společnosti, která se stále více polarizuje, dáváme prostor lidem, kteří mohou ovlivnit to, jak přemýšlejí mladí. Společně se pak mohou podílet na utváření společnosti, kterou charakterizuje vzájemný respekt a porozumění.

Jak vybrat pro debatu vhodné téma a tezi/otázku

V této části představíme návod, jak pro debatu formulovat dobrou otázku. Debatní otázky se využívají v základním formátu debaty 2 řečníků proti 2 oponentům, se kterým se seznámíte v následující kapitole. V jiných formátech debaty se mohou používat také teze, návrhy nebo jiné typy formulace problémů, o kterých se debatuje.

Vymyslete si relevantní obecné téma:

Lidé obvykle debatují o tématech, která v dané době nějakým způsobem hýbou společností nebo prostředím, v němž se pohybují. Proto by dobré debatní téma mělo být pro skupinu debatujících relevantní a mělo by vycházet z aktuálního dění. Ve většině debat se řeší sociální, politické, morální nebo ekonomické problémy v nějakém konkrétním regionu.

Zformulujte vhodnou debatní otázku:

Jakmile máte vybráno téma, o kterém chcete debatovat, může z něj přirozeně vyplynout debatní otázka. Debatní otázka by svou formulací měla splňovat určitá kritéria:

- **Otázka by měla obsahovat frázi „má se“ či „mělo by“.**
Dobrá debatní otázka vždy předkládá nějakou tezi.
- **Musí se jednat o zjišťovací otázku (ano/ne).**
Musí se na ni tedy dát odpovědět ano, nebo ne.
- Měla by být (v co největší míře) **právně definována**.
- **Musí být praktická, nikoliv odborná nebo teoretická.**
Mělo by se v ní navrhopat konkrétní opatření nebo předpis, například legalizace manželství osob stejného pohlaví či zavedení branné povinnosti.
- **Měla by být formulována kladně (nikoliv v záporu).**
Na tezi, kterou obsahuje, by mělo být možné odpovědět ano.
Otázka by neměla obsahovat „ne“.
- **Měla by se týkat něčeho, co je obecným zájmem** (obvykle něčeho politického).
- **Měla by být formulována konkrétně** (a co nejstručněji).
- **U zvolené teze by měly být vyváženy skutečnosti hovořící pro a proti ní.**
Řečníci vystupující ve prospěch otázky i proti ní by měli mít možnost najít pro svou pozici argumenty.
- **Téma by mělo být v dotčeném regionu kontroverzní**, tak aby pro debatující bylo snadné narazit na skutečnosti hovořící pro tezi, či proti ní.

Několik příkladů dobrých debatních otázek:

- Měla by Litva legalizovat využití konopí pro rekreační účely?
- Měl by být v EU zaveden nepodmíněný základní příjem?
- Měl by být věk pro účast ve volbách do Evropského parlamentu v celé EU jednotně snížen na 16 let?
- Měla by Evropská unie zřídit nezávislou veřejnoprávní televizi?
- Měly by být v Polsku legalizovány sňatky osob stejného pohlaví?

Několik příkladů špatných debatních otázek:

- **Proč by měla Evropská unie budovat vlastní armádu?**
- *Otázka nic nenavrhuje, ptá se proč; a nelze na ni tedy odpovědět ano ani ne.*
- **Měla by být výuka o sexuálním obtěžování povinnou součástí středoškolských osnov?**
- *Doporučuje se, aby debatní otázky přesně vymezovaly místo.*
- **Nemělo by se NATO zapojit do rusko-ukrajinské války?**
- *Otázka je formulována v záporu („Nemělo“).*
- **Měli by všichni lidé obdržet vysokoškolské vzdělání?**
- *Tato otázka je příliš teoretická, nenavrhuje konkrétní opatření.*
- **Mělo by být ženám v Kanadě zakázáno volit?**
- *Tato otázka je nemorální.*

Stanovení pravidel a formátu debaty

Každá debata by měla mít předem stanovený formát a pravidla, podle nichž je čas na vystoupení spravedlivě rozdělen mezi tým vystupující ve prospěch nadnesené teze a tým vystupující proti ní. Vždy by měli být ustaveni rozhodčí, kteří budou nejen dohlížet na dodržování pravidel a stanoveného času, ale také posuzovat argumenty účastníků debaty a formu, jíž jsou prezentovány, a nakonec určí vítěze. Lze případně ustavit i zvláštní funkci časoměřiče, který má za úkol dohlížet na to, zda je dodržen stanovený čas, a upozornit soutěžící na blížící se konec doby, po kterou mohou mluvit. V neposlední řadě lze také ustavit moderátora, který dává slovo týmům, pokud chtějí na nějaké tvrzení reagovat (zejména v kole volné debaty), a dbá na korektní chování účastníků.

Základní struktura debaty

Existuje řada různých formátů debaty. Níže podrobně rozebíráme jeden z nich, kterého se běžně využívá a který si lze velmi snadno osvojit. V tomto případě trvá debata přibližně půl hodiny a účastní se jí dva dvojčlenné týmy.

Příprava	5 minut
Úvodní projevy	2 minuty pro, 2 minuty proti
Diskuse	10 minut
Závěrečné projevy	2 minuty pro, 2 minuty proti

Příprava

Jakmile je určeno, který z týmů bude hájit nadnesenou tezi a který tým se jí bude snažit vyvrátit, dostanou oba týmy určitý čas na to, aby si uspořádaly argumenty a rozhodly, který z řečníků začne. Pokud je otázka známa dopředu, mají účastníci na přípravu 5 minut, u neznámé otázky to může být 15 i více minut.

Úvodní projevy

Každý tým má na přednesení úvodních argumentů 2 minuty. Začíná strana, která hájí nadnesenou tezi, již také musí definovat. Následně své úvodní argumenty přednese protistrana. V této fázi na sebe ještě týmy nereagují, ale jen prezentují vlastní argumenty.

Diskuse

Následuje desetiminutová diskuse. Právě v této fázi se nejvíce uplatní moderátor, protože se jedná o kolo s volnějším formátem. Cílem je vysvětlit vlastní argumenty a zpochybnit nebo vyvrátit argumenty soupeře.

Závěrečné projevy

Oba týmy mají na přednesení závěrečných argumentů 2 minuty. V této fázi by již neměly zaznít žádné nové argumenty, jde pouze o shrnutí debaty a jasnou a stručnou formulaci nejdůležitějších argumentů obou stran. Závěrečné argumenty prezentuje nejprve tým, který se snaží vyvrátit nadnesenou tezi, přičemž může hovořit o tom, na co se debata zaměřuje, v čem hlavně spočívá (ne)shoda, a o tom, proč si myslí, že mu argumenty, které zazněly, dávají za pravdu. Tým hájící nadnesenou tezi následně obvykle debatu uzavírá, přičemž na závěr shrnuje argumenty a dovozuje, proč si nadnesená teze stále zachovává svou platnost.

Další známé formáty debat

Existuje nepřeberné množství různých formátů debat a každý z nich lze modifikovat přidáním kola, prodloužením vymezeného času, změnou pořadí řečníků, přidáním kola s otázkami rozhodčích, přidáním nebo zrušením volné diskuse atd. Níže uvádíme několik příkladů známých formátů debaty, kterými se můžete inspirovat k vytvoření vlastního formátu, nebo striktně řídit, pokud chcete vyzkoušet něco náročnějšího.

Britská parlamentní debata

V tomto formátu vystupují 4 dvojčlenné týmy, přičemž 2 týmy (tzv. vláda) hájí nadnesenou tezi a jiné 2 (tzv. opozice) se jí snaží vyvrátit. Vláda i opozice sestává z 1 zahajovacího a 1 závěrečného týmu. Ačkoliv 2 týmy vždy hájí tutéž pozici, nemusí si nutně pomáhat: každý tým je totiž hodnocen samostatně z hlediska toho, jak si vede v soutěži s ostatními 3 týmy. V britské parlamentní debatě jsou projevy řečníků poměrně dlouhé: obvykle trvají 5–7 minut. Obdobně jako v klasické debatě se vždy střídají řečníci hájící nadnesenou tezi a řečníci, kteří se jí snaží vyvrátit, přičemž debatu zahajuje první řečník strany, která vystupuje ve prospěch nadnesené teze. Podobně jako v případě klasického formátu debaty, o kterém jsme již hovořili, se očekává, že závěreční řečníci (kterým se v britské parlamentní debatě říká „bičikáři“) nepřednesou nové argumenty, ale spíše debatu shrnou. V případě britské parlamentní debaty je posledním řečníkem zástupce strany, která se snaží nadnesenou tezi vyvrátit, nikoliv strany, která ji hájí.

Zajímavým doplňkem v tomto formátu jsou faktické poznámky, kdy řečníci mohou požádat o prostor k reakci na protistranu.

Pokud moderátor takovouto faktickou poznámku přijme, má ten, kdo se o ni přihlásil, 15 sekund na to, aby reagoval nebo položil otázku.

První a poslední minuta vystoupení se považuje za tzv. chráněný čas, a faktické poznámky nejsou přípustné.

Americká parlamentní debata

V tomto formátu proti sobě stojí 2 dvojčlenné týmy: vláda (předseda a člen vlády) a opozice (předseda a člen opozice).

Samotná debata sestává ze 6 projevů, z nichž na každý je přesně vymezený čas:

- **Úvodní projev předsedy vlády:** 7 minut a 30 sekund.
- **Úvodní projev předsedy opozice:** 8 minut 30 sekund
- **Člen vlády:** 8 minut 30 sekund
- **Člen opozice:** 8 minut 30 sekund
- **Reakce předsedy opozice:** 4 minut 30 sekund
- **Reakce předsedy vlády:** 5 minut a 30 sekund.

Faktické poznámky (viz britská parlamentní debata) jsou povoleny pouze během prvních čtyř projevů, ačkoliv i v jejich rámci jsou zakázány v první a závěrečné minutě. Řečník se může sám rozhodnout, zda faktickou poznámku přijme, nebo odmítne.

Každé kolo poslouchá a celkově i z hlediska jednotlivých řečníků před začátkem nového kola kvantitativně a kvalitativně hodnotí jediný rozhodčí.

Organizace školení o debatách a příprava účastníků na ně

Při organizaci debaty je třeba se ujistit, že její případní účastníci jsou obeznámeni s formátem, který hodláte použít, a s kulturou debaty obecně. Pokud tomu tak není, je třeba nějaký čas před samotnou debatou uspořádat jedno nebo více školení k debatě. Kvalitní školení by měli vést zkušení školitelé nebo debatéři, kteří musí být obeznámeni s dotčeným debatním formátem. Ideálně by si jej měli sami vyzkoušet v debatách nebo se s ním alespoň předem seznámit.

Typické školení o debatě obvykle trvá (s přestávkami) až 4 hodiny. K přípravě nezkušených debatérů ovšem může být nutné uspořádat více školení. Takováto školení mohou, či by měla obsahovat:

Hry k prolomení ledů:

Účastníky mají podnítit ke konverzaci a k tomu, aby se do školení aktivně zapojili. Příkladem v tomto směru je třeba jednoduchá seznamovací hra, při níž se každý účastník představí (sdělí například své jméno, národnost, věk, zkušenosti s debatováním, školu či povolání).

Úvod do debatování obecně:

Co je to debata? Proč je důležité debatovat? Jaké výhody debata přináší?

Vysvětlení debatních témat a otázek:

Jak vymyslet dobré téma debaty? Jak zformulovat vhodnou debatní otázku?

Zde si můžete s účastníky zahrát malou hru a zeptat se jich, co považují za dobrou debatní otázku.

Vysvětlení pravidel a struktury debaty:

Jaký formát debaty využíváte? Jak vypadá její struktura? Jaká jsou pravidla?

Různé hry a cvičení:

Tyto hry a cvičení vám pomohou osvojit si formát debaty. Jak formulovat tezi? Jak pádně argumentovat? Minidebaty (do 5 minut) atd.

Hodnocení debaty:

Jamile vysvětlíte pravidla a strukturu debaty, můžete si promluvit o tom, jak se posuzuje a hodnotí. Jak vypadá dobrá debata? Jak se hodnotí? Jaká jsou kritéria?

Zkušební debaty:

Na konci školení lze uspořádat krátkou zkušební debatu s jednoduchou otázkou, která nevyžaduje intenzivní přípravu. Doporučuje se však uspořádat samostatné setkání, kde zkušební debata proběhne, tak aby si účastníci zvykli na její formát a vyzkoušeli si roli debatéra i rozhodčího. Samostatné setkání může trvat až 2 hodiny a může proběhnout i online.

Využití různých technických a vzdělávacích nástrojů:

Pomocí nástrojů jako Kahoot nebo Mentimeter lze školení pojmout interaktivněji a poutavěji. Použití těchto nástrojů se doporučuje, zejména pokud organizujete online školení k debatám.

Přestávky:

V průběhu čtyřhodinového nebo delšího školení je nezbytné dělat přestávky. Doporučuje se aby setkání zahrnovalo alespoň dvě krátké přestávky na kávu o délce asi 10–20 minut a ideálně také přestávku na oběd o délce 45 minut.

Jak zajistit vyváženost debaty

Shromažďování argumentů:

Účastníci by měli čerpat z různých zdrojů a využít různé druhy informací, jako jsou statistiky, výpovědi odborníků, příběhy konkrétních lidí atd.

Argumenty by měly sestávat z řady různých zdrojů a dokladů, protože bezmyšlenkovité přebírání práce ostatních argumentaci oslabí. Je třeba pečlivě zvážit, jaký typ zdrojů jakého původu využíváme. Je důležité, aby byly zdroje nezávisle ověřeny a/nebo byly renomované.

Užitečné může být také vyhledat zdroje, které by mohly být názorovým protikladem vaší pozice, protože vám to pomůže připravit se na to, jak budou možná soupeři vaše argumenty vyvracet.

Nekorektní debatní postupy:

Ne každý argument je korektní. Znalost těchto faulů pomůže účastníkům vyhnout se jim ve vlastní argumentaci i poukázat na ně, když s k nim uchýlí soupeř.

Argument ad hominem / osobní útok:

Nezaměřujte se na osobnost soupeřů, výpady proti ní totiž nijak nevyvrací jejich argumenty jako takové.

„Říkáte, že jste odpůrcem lovu, ale sám jíte maso.“

Nepoužívejte hanlivé útoky založené čistě na tom, jaký někdo je a jak se identifikuje.

„Tato osmnáctiletá dívka o tom nemůže nic vědět.“

Nevhodná autorita:

Citujte pouze osoby, které jsou relevantní z hlediska tématu, o kterém se debatuje: ne každý vědec/profesor atd. ví něco o každém tématu.

Má-li někdo s nějakým tématem osobní zkušenosti, neznamená to, že o něm má relevantní znalosti.

Argument ad populum / společenský apel:

Využívání argumentů oblíbených u posluchačů, když k nim mluvíte, je relevantní, pouze pokud je to, co se v nich tvrdí, dokázáno jiným způsobem.

Slaměný panák / podsunutý argument:

Slaměný panák je překroucený nebo nesprávně kontextualizovaný argument oponenta, který napadáte místo toho, abyste reagovali na jeho skutečný argument.

„Říkáte, že výzkum rakoviny je důležitější než výzkum HIV, říkáte tedy, že výzkum HIV není důležitý.“

Argument kruhem:

Argument neboli důkaz kruhem znamená, že nějakému tvrzení dáváte váhu argumentem, který říká totéž jako tvrzení, jež chcete podpořit, jen jinými slovy.

„Bůh existuje, protože se to píše v Bibli, a to, co se v ní píše, je pravda, protože to napsal Bůh.“

Hra na city:

Využívání argumentů, které v posluchačích vzbuzují soucit nebo empatii, aniž by tyto argumenty jako takové byly nějak obsahově pádne.

Přenášení důkazního břemene:

Tvrzení, že něco musí být pravda, protože nelze dokázat opak.

„Neexistuje žádné jiné vysvětlení pro podivná světla na obloze, musí to tedy být mimozemšťané.“

Jak najít kvalifikované a nestranné rozhodčí:

Je velmi důležité, aby vybraní rozhodčí měli relevantní znalosti o tématu debaty a byli seznámeni s tím, na základě jakých kritérií se debata posuzuje. Rozhodčí by měli být s to posoudit argumenty týmů nezávisle na svém osobním přesvědčení a pokud možno by neměli mít k žádnému z účastníků nějaký osobní vztah.

Posuzování a hodnocení debaty

Co dělá debatu dobrou:

- Jejím základem je kontroverzní a relevantní téma.
- Má dobře formulovanou otázku (tezi) s řadou skutečností, které hovoří pro a proti ní.
- Její součástí je návrh, který zúčastnění debatěři jasně vyjádří.
- Dochází k silné interakci a zapojení všech zúčastněných debatérů.
- Debatěři mají dobré znalosti tématu a mají platné a dobře podložené argumenty.
- Debatěři hovoří plynule, jsou výmluvní a jsou schopni diskutovat.

Tuto charakteristiku lze aplikovat prakticky na všechny formáty debaty. Způsob hodnocení a posuzování debat se však velmi liší v závislosti na tom, o jaký z nich se jedná. **Níže nabízíme několik pokynů k hodnocení debaty v základním formátu čtyř lidí (2 na straně hájící nadnesenou tezi a 2 na straně snažící se ji vyvrátit).**

Hodnocení debaty (základní formát: 2 na straně pro / 2 na straně proti)

Rozhodčí:

Rozhodčí posuzují, jak kvalitní byla debata a jak dobře účastníci debatovali. Obvykle debatu posuzuje, včetně časoměřiče, pět rozhodčích (může jich být i méně). V ideálním případě by měli mít nějaké zkušenosti s debatováním a musí být obeznámeni s použitým formátem debaty. Hodnotí i to, jak jednotliví účastníci přispěli k tomu, aby debata jako celek proběhla úspěšně. K zajištění nestrannosti by rozhodčí neměli debatéry osobně znát a měli by pokud možno pocházet z jiného prostředí (země, města, univerzity, školy atd.). Rozhodčí během debaty sedí před debatéry a dělají si poznámky. Do debaty nezasahují.

Úkoly rozhodčích:

-
- Pozorně poslouchajte debatu.
  - Zhodnoťte vystoupení jednotlivých řečníků, nejlépe podle stanovených kritérií.
  - Veřejně zhodnoťte individuální výkon účastníků.
  - Hodnocení by mělo být stručné a přesné, lze například vypíchnout dvě pozitiva a jedno negativum.

Časoměřič:

Měl by sledovat čas daný pravidly a zaznamenávat, jak dlouho trvá vystoupení každého z řečníků. Časoměřič obvykle řečníky na to, kolik času ještě mají, že mají za chvíli skončit a že svůj čas již vyčerpali, upozorňuje zvonkem nebo cedulkami.

Kritéria hodnocení:

1. Znalost tématu.
2. Bohatost vyjadřování.
3. Schopnost diskutovat.
4. Přesvědčivost.

Pokud debatéři debatují v týmech, pak se rovněž bere v úvahu kritérium (5.) „dialog“.

Poznámka: Při hodnocení se nezohledňuje úroveň znalosti používaného jazyka.

Rozhodčí mají posoudit, do jaké míry každý z řečníků naplňuje tato čtyři kritéria a do jaké míry každý jednotlivec přispěl k úspěšnému průběhu debaty. Každý debatér se tak dozví, v čem spočívaly silné stránky jeho projevu, a v čem se může zlepšit.

Pokud v rozhodující debatě nastane rovnost bodů, vyhrává obvykle ten debatér, který dosáhl lepšího výsledku v kritériu „schopnost diskutovat“. Pokud i v tomto kritériu panuje rovnost bodů, mají konečné slovo rozhodčí.

Níže si ukážeme, jak se přidělují body v jednotlivých kritériích.

1. Znalost tématu

Jak dobře zná řečník problematiku debaty?

Znalostí tématu se rozumí schopnost přesně odpovědět na faktické otázky.

- Znalost aktuální situace (fakta, problémy, předchozí právní úprava).
- Znalost hodnotících hledisek (morálních, politických, právních).
  - Správnost a relevantnost informací.
- Přesnost informací (data, fakta, definice, citace).

5 bodů

Výborná příprava, vše nachystáno, detailní znalost problematiky a porozumění jí.

4 body

Přesné informace, zná všechny důležité aspekty.

3 body

Dobré informace, zná nejdůležitější fakta.

2 body

Nějaké informace, některé části byly správně.

1 bod

O tématu neví skoro vůbec nic, mnoho věcí bylo špatně.

0 bodů

Neví nic, všechna tvrzení jsou nepravdivá.

DEBATE NOT ARGUE

2. Bohatost vyjadřování

Jak dobře mluvčí vyjadřuje to, co má na mysli?

Bohatostí vyjadřování se rozumí schopnost se jazykově vyjadřovat, a to ve všech dimenzích: verbální, hlasové i neverbální.

- Plynulá prezentace (úvodní a závěrečné kolo).
  - Jasná struktura a vhodné pauzy.
- Jasně věty, správně zvolená slova, vhodné fráze.
  - Srozumitelnost a chytlavost formulace.
  - Živá gesta, mimika a hlasový projev.
    - Jasná výslovnost.

5 bodů

Vždy komunikuje vhodně, chytlavě a originálním způsobem.

4 body

Komunikuje jasně, názorně a živě.

3 body

Komunikuje srozumitelně a plynule.

2 body

Komunikuje alespoň do určité míry srozumitelně.

1 bod

Komunikuje téměř nesrozumitelně.

0 bodů

Komunikuje naprosto nepochopitelně.

3. Schopnost diskutovat

Jak dobře řečník reaguje na ostatní?

Schopností diskutovat se rozumí kompetence mluvčích zapojit se do konverzace.

- Naslouchá a nechává ostatní domluvit (nevhodně nepřerušuje).
  - Reaguje na předchozí mluvčí (explicitně, přesně, správně)
    - Ochota ustoupit, objeví-li se lepší argumenty.
    - Zohledňování výsledků.

5 bodů

Naslouchá pozorně, klade dotazy, má přehled, reaguje na myšlenky ostatních.

4 body

Naslouchá dobře, dobře s ostatními komunikuje.

3 body

Někdy naslouchá dobře, většinou bere v potaz ostatní.

2 body

Většinou naslouchá, někdy na ostatní reaguje.

1 bod

Moc nenaslouchá, s konverzačními partnery skoro vůbec nemluví.

0 bodů

Vůbec nenaslouchá, konverzace se neúčastní.

DEBATE NOT ARGUE

4. Přesvědčivost

Jak dobře řečník zdůvodňuje to, co říká?

Přesvědčivost je schopnost argumentovat způsobem, který posluchače přiměje k tomu, aby zvážil, zda je pozice řečníka rozumná a případně se k ní přiklonil.

- Zdůvodnění (nikoli pouhé konstatování) vlastní pozice.
- Logická konzistentnost zdůvodnění (opodstatněnost).
- Zdůvodnění na základě sdílených předpokladů (věrohodnost).
  - Význam a váha předložených argumentů.
- Pozornost věnovaná v průběhu debaty klíčovým faktorům.

5 bodů

Zdůvodnění je v každém ohledu přesvědčivé, v průběhu debaty je klíčovými faktorům věnována pozornost.

4 body

Vše je dobře zdůvodněno, argumenty dobře uváženy.

3 body

Zdůvodnění je místy slabé, místy opřené o dobré argumenty.

2 body

Pozice je odůvodněna jen částečně, mnohé argumenty jsou spíše slabé.

1 bod

Objevují se v podstatě jen tvrzení, pozice skoro vůbec není zdůvodněna.

0 bodů

Pozice je zcela nejasná, zdůvodnění zcela chybí.

5. Dialog

Jak dobře členové týmu spolupracují?

(toto kritérium se uplatní pouze při debatě mezi dvěma týmy)

- Jak se řečník chová vůči druhému týmu a členům vlastního týmu?
  - Jak dobře členové týmu spolupracují?
- Dostane každý člen týmu na mluvení přibližně stejný čas?
  - Je řečník empatický a ohleduplný?

5 bodů

Pracuje jako člen soudržného týmu, využívá dostatek času, ale ne příliš mnoho, a je vůči všem zúčastněným velmi ohleduplný a empatický.

4 body

Dobře spolupracuje s ostatními, ale někdy může být příliš dominantní, či naopak příliš pasivní.

3 body

Snaží se spolupracovat s ostatními, ale ne vždy dobře zapadne do konverzace co do role a tónu.

2 body

Mluvčí je často mimo nebo skoro vůbec nemluví.

1 bod

Vytváří konflikty a podle všeho příliš nechce spolupracovat ani se svým týmem ani se soupeři.

0 bodů

Debatér je hrubý a nerespektuje ostatní kandidáty ani jejich řečnický čas.

